כל כנויי פרק ראשון נדרים

רש"י ר"ן י.

אפילו תימא רבי יהודה כי א"ר יהודה בנדבה בנדר לא אמר והקתני טוב מזה ומזה נודר ומקיים תני נודב ומקיים מ"ש נודר דלא דילמא אתי בה לידי תקלה נדבה נמי דילמא אתי (ה) **לידי תקלה רבי יהודה לטעמיה דאמר אדם מביא בבשתו לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה תינח נדבה דקרבנות נדבה דנזירות מאי איכא למימר רבי יהודה לטעמיה דתניא** (ו) **רבי יהודה אומר חסידים הראשונים היו מתאוין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם מה היו עושין עומדין ומתנדבין נזירות למקום כדי שיתחייב קרבן חטאת למקום ר' שמעון אומר לא נדרו בנזיר אלא הרוצה להביא עולה מתנדב ומביא שלמים מתנדב ומביא תודה וארבעה מיני לחמה מתנדב ומביא אבל בנזירות לא התנדבו כדי שלא יקראו חוטאין שנאמר** [1]**וכפר עליו מאשר חטא על הנפש אמר אביי שמעון הצדיק ורבי שמעון ור' אלעזר הקפר** [2]**כולן שיטה אחת הן דנזיר חוטא הוי שמעון הצדיק ורבי שמעון הא דאמרן ורבי אלעזר הקפר ברבי** (ב) [3]**דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה מכאן כל היושב בתענית נקרא חוטא והדין קרא בנזיר טמא כתיב משום דשנה בחטא הוא: מתני'** [4]**האומר (לחבירו)** [5]**קונם קונח קונם הרי אלו כינויין לקרבן חרק חרך חרף הרי אלו כינויין להרם** [2]**נזיק נזיח פזיח הרי אלו כינויין לנזירות** [2]**שבותה שקוקה גודר במודחי הרי אלו כינויין לשבועה: גמ' איתמר** [6]**כינויין ר' יוחנן אמר** [7]**לשון אומות הן ר"ש בן לקיש אמר לשון שבדו להם חכמים להיות נודר בו וכן הוא אומר** [2]**בחדש אשר בדא מלבו וטעמא מאי תקינו רבנן כינויין דלא לימא קרבן ולימא קרבן דילמא אמר קרבן לה' ולימא קרבן לה' ולא אמר קרבן וקא מפיק שם שמים לבטלה ותניא** [7] **רבי שמעון אומר מנין**

אפילו תימא רבי יהודה כי א"ר יהודה בנדר לא אמר והקתני טוב מזה ומזה נודר ומקיים תני נודב ומקיים מ"ש נודר דלא דילמא אתי בה לידי תקלה נדבה נמי דילמא אתי (ה) לידי תקלה רבי יהודה לטעמיה דאמר אדם מביא בבשתו לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה תינח נדבה דקרבנות נדבה דנזירות מאי איכא למימר רבי יהודה לטעמיה דתניא (ו) רבי יהודה אומר חסידים הראשונים היו מתאוין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם מה היו עושין עומדין ומתנדבין נזירות למקום כדי שיתחייב קרבן חטאת למקום ר' שמעון אומר לא נדרו בנזיר אלא הרוצה להביא עולה מתנדב ומביא שלמים מתנדב ומביא תודה וארבעה מיני לחמה מתנדב ומביא אבל בנזירות לא התנדבו כדי שלא יקראו חוטאין שנאמר [1]וכפר עליו מאשר חטא על הנפש אמר אביי שמעון הצדיק ורבי שמעון ור' אלעזר הקפר [2]כולן שיטה אחת הן דנזיר חוטא הוי שמעון הצדיק ורבי שמעון הא דאמרן ורבי אלעזר הקפר ברבי אומר (ב) [3]דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה מכאן כל היושב בתענית נקרא חוטא והדין קרא בנזיר טמא כתיב משום דשנה בחטא הוא: **מתני'** [4]**האומר (לחבירו)** [5]**קונם קונח קונם הרי אלו כינויין לקרבן חרק חרך חרף הרי אלו כינויין להרם** [2]**נזיק נזיח פזיח הרי אלו כינויין לנזירות** [2]**שבותה שקוקה גודר במודחי הרי אלו כינויין לשבועה: גמ'** [6]**כינויין ר' יוחנן אמר** [7]**לשון אומות הן ר"ש בן לקיש אמר לשון שבדו להם חכמים להיות נודר בו וכן הוא אומר** [2]**בחדש אשר בדא מלבו וטעמא מאי תקינו רבנן כינויין דלא לימא קרבן ולימא קרבן דילמא אמר קרבן לה' ולא אמר קרבן וקא מפיק שם שמים לבטלה ותניא** [7] **רבי שמעון אומר מנין**

מתני' אדם מביא בבשתו לעזרה. כגון שמקדיש בהמה לעזרה, שאין מביאין חולין לעזרה, ומקדישה ואחר כך מכניסה ושוחטה מיד (ראה"ה בשמו). **וכפר עליו.** בנזיר כתיב, מאשר חטא על הנפש. משמע שחטא בנפש אחרת (ב"ק צא:). לשון אומות הן. והתורה אחרה כל לשון (שם).

מוסף רש"י

אדם מביא בבשתו לעזרה. לפתח העזרה, שאין מביאין חולין לעזרה, ומקדישה ואחר כך מכניסה ושוחטה מיד (ראה"ה בשמו). **וכפר עליו.** בנזיר כתיב, מאשר חטא על הנפש. משמע שחטא בנפש אחרת (ב"ק צא:). לשון אומות הן. והתורה אחרה כל לשון (שם).

פי' הרא"ש (המשך)

נדר דקלי בנדרים ומשום דמהוהי אינם מענין שבועה שבועה דהוו להו לשון אומות לו לשון שבדו להם מחכמים ומהוהי אינם מענין לומן דיינין אלא לפי שהוא לשון שבועה הפסיק ושנה ביניהם נדר ואם שהקדים נזירות לשבועה משום דמני לומתני נגי הדדי אומם שם הם ג' לשונות של כנויין: גמ' לשון אומות הם. בלשונם קוראין לקרבן קונם לו קונח לו קונם: לשון שבדו להם חכמים. כדי לעשות הרחקה דלא לימא קרבן לשם זה עלי ופעמים יקדים השם לקרבן ומתלן מלגמור דבריו ולידור ומצא שהזכיר שם שמים לבטלה ומאלה הלשונות לא חכמים שהיו לענני שפה אלא היו בקיאין לדבר עברית מדברים בהם ומקנו אותם לבניהם ולא בשביל שאלו האומות קרוצין לשון יותר משאר האומות: מ"ד כינויי בינויין אסורין לקבר לשון אומות הם. וכיון דאלוריית ניהו אמרו ואפי' כינויי כינויים ועוד כיון דלשון אומות הם אין לכל העם שפה אחת שאותם הרמוקים מעיקר הלשון אין להם שפה ברורה כמותם ומשנים הלשון ומתקלת: קבר לשון שבדו חכמים הם. ואין לו אלא מה שנקנו ונם לא נזרינן בהא מנו מינו כינויין: הבי נמי משתעי אומות. לומם הרחוקים מעיקר הלשון כדפרישית:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ח], ב) נזיר נ. ע"ש יט. כב. כ"ק לא: תענית יא. [מנחות ת. סוטה טו. כריתות כו.], ג) [לעיל ג.], ד) [ת"כ ויקרא פרשה כ ע"ש], ה) [כתובות כח], ו) [במדבר ל], ז) [פ"ח ה"כ], ח) [ע"ב ד"ה מנין].

תורה אור השלם

1. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא:

במדבר ו יא

2. וְיָעַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית אֵל בְּחַמִּשָׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר בָּדָא מִלִּבּוֹ וַיַּעַשׂ חַג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר: מלכים א יב לג

הגהות הב"ח

(א) גמ' נדבה נמי דילמא אתי בה לידי: (ב) שם דתניא ר' אלעזר הקפר נ"ב עיין רש"י ד"ה מאי שנא נודר דלא וכו' כלעיל הקי"ל ואח"כ מ"ה הוי מתאוין להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן כלומר כל"ל ומיכות שאין כאין נמחק: (ד) ד"ה מרק שאמר ככר זה עלי מרק:

גליון הש"ס

גמ' בולן ששה אחת. ע' פוסקים סוי ע"ש תפ"ה סכר לה:

פירוש הרא"ש

הוי מתאוים להביא חטאת. שלא יהיה קרבן נעדר מהם: שמעון הצדיק הא דאמרן. מדקאמר עליו אמר קרא אדם כי יפליא ונו' משמע דוקא כוה דאי לאמר לומר נזירות אבל כל אדם לא: דשנה בחטא הוא. פעמים נלעגר לו נמי שנה בחטא בלער ובעומתה: מתני' הרי אלו בנויין לקרבן. להפקיע בקרבן דאכמרין דריש קאי לפרוסי ומשום דשמם נודר מתפים בקרבן שסוא דבר הוה ומנני נקנו הרי אלו כינויין לקרבן: נדר במודחי. פי' נשבע ומשום דקאי בנדרים נקנו לשון נדר כדלעיל (דף ת.) האומר אשבע פ' זה נדר גדול נדר וע"כ לאו נדר גמור הוא דאין נדר אלא מתפים נדבר הנדור אלא שם מפרשי דנשבע לשנות פרק זה קאמר ואעפ"כ נקנו

תוספות

ואבע"א כי קאמר ר' יהודה בנדר אבל בנדבה לא קאמר: **נדבה נמי אתי לידי תקלה.** ומשני ר"י לטעמיה ה"מ לשטיי כדלעיל אלא ניחא ליה לאתויי כרבי יהודה דעיפא וקן כסתון [נגי] נזירות מייתי מר' יהודה חסידים הראשונים וכו' מהאי עמתא אע"ג דהוה מלי לאגויי כדלעיל: רבי יהודה אומר אדם מביא בבשתו בעזרה. ואם תאמר ולגי'שנא קמא דאוקמינא פלגתייהו בנדר ואפי' בנדר אבי ר' יהודה הא דקתני הבו אדם מביא בבשתו וכו' אלמא חייש רבי יהודה לתקלה ואפי' בנדבה לא אבי אלא בבר"ג לכ"ש בנדר דמיתקר דיל"ל דאיכא למימר אבה עדיה קמ"ל ואי"ת וכא בתוספתא קאבי ר' יהודה אמר טוב מזה ומזה ע"מ דלענין איסורא קאמר דיל"ל דלעולם אבה עדיה קמ"ל הך בריתא ולא משום איסורא קאמר ואיתיבי דאיתיבי ר"מ טוב מזה ומזה דלענין איסור קאמר ר"מ א"ר יהודה נמי הא' ליתנא טוב מזה ומזה ולשון לענין אבה עדיה קמ"ל ולא לענין איסור קמ"ל ואיכתא מסיק ליתנא בברא דנדרים אתי לכ"ע אפי' לר' יהודה וכן לגי'שנא קמא אפי' לר"מ בנדבה: **אדם מביא בבשתו.** מדנקט לשון נקיבה אלמא דבשלמים אחרי ותיתה דמאי תקלה שייך בשלמים והלא אין מעילה בשלמים וי"ל דנחי דמעילה ליכא איסור לאוריית מיהא איכא כדאמר בר"ה (דף כח.) בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא משום דאיסורא רכיב עליה: **אבי אבי שמעון הצדיק** כו'. תרוייהו אינם שיין ר"מ אחרי כמור שמא כדאמר לעיל ור' אליעזר הקפר אחרי בטיהור דיל"ל דתה"ק דקאמר דבר אחד אלא שיטה א' דכולהו ס"ל דנזיר חוטא עפי מרגנן דידהו וכה"ג אמרי' בהמוכר את הספינה (דף עח:): תרוץ חדש וכו'. אין לפרש משום הלשונות הללו טיהרן קצת אחר לשון מרם אלא לאתן לשון אומות ניהו דוקא [אבל לא"ל שבדו חכמים ולא דת"ל כלשון שבדו חכמים ולא דת"ל כתני נמי מרן מרגנן]: **דשנה בחטא.** בלער אל מי כי אחוד ומתמיל נזירות לא נמי שנה בחטא דיין ובעומתה: בולן **ששה אחת הן.** לאו דוקא שהרי שמעון הצדיק אין לוהרים דעעמא אינו אלא מפני שמתחרטין וכה"ג איכא בפרק רבן גמליאל (דף נא. ופס) מולהו מכיהן לאו מאמר קוטה קנין גמור הר"ל יוסף זל"ל כדפירש: **דנדרות מאי איכא למימר.**

מנ א מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' טז סמג לאוין רמב סוס"ע יו"ד סי' רז:

מד ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ח סמג עשין קכו:

מה ג מיי' פ"ב מהל' שבועות הל' ה סמג לאוין רמח סוס"ע יו"ד סי' רלו סעיף יז:

מו ד מיי' פ"ב מהל' שבועות הל' ה וס"פ מהל' נדרים הל' עח וס"פ מהל' נזירות הל"ח סמג שם טוס"ע יו"ד סי' רז וסי' רלו סעיף יז:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com